

De KWB zoekt nieuwe richtpunten

Koen Steel

"Een herbronning en aanpassing aan de veranderende tijd is voor elke beweging een noodzaak. Alleen sekten doen daar niet aan mee."

Marc Maes

Nationaal Beraad KWB, 25 november 2000

De samenleving verandert snel en ingrijpend. Sociologen beschrijven de vaak paradoxale ontwikkelingen: de individualisering en de behoefte aan nieuwe netwerken, de secularisering en de zoektocht naar zingeving, de globalisering en de versnippering, de groeiende welvaart én de toenemende onzekerheid.

Gaan die veranderingen het aanpassingsvermogen van 'oude' sociaal-culturele verenigingen zoals de Kristelijke Werknemersbeweging (KWB) te boven? Of lukt de KWB er in - om met haar 940 lokale afdelingen en 80.000 leden, waarvan 12.000 bestuursleden - te midden van die veranderingen een eigentijds verenigingsproject uit te tekenen? Met 'eigentijds' bedoelen we: aantrekkelijk voor nieuwe generaties en bemoedigend voor de vrijwilligers die nu de KWB-kar trekken.

De KWB werkt momenteel aan het project 'Nieuwe Richtpunten'. Dat ging van start in oktober 2000 als een bezinning op volgende vragen: 'Wat verandert er rondom ons?', 'Waarom verenigen wij ons?', 'Welke richting willen we uit?'

De tot nu toe afgelegde weg was boeiend en bewogen. We zijn halfweg: meer dan vierhonderd lokale afdelingen hebben vorig werkjaar mee gediscussieerd over de toe-

komst van onze beweging. In de loop van de maand oktober gaat het debat verder op 31 Regionale Beraden waar duizend afgevaardigden van de plaatselijke afdelingen aan deelnemen. Zij buigen zich over de zeven voorstellen van Nieuwe Richtpunten die u in dit nummer van *De gids op maatschappelijk gebied* kunt lezen. Die zijn gebaseerd op twee bronnen. Eén: het Syntheserapport van de

Koen Steel is voorzitter KWB.

debatten in de afdelingen. Twee: een onderzoek bij 270 jongeren, zowel van binnen als van buiten de KWB omtrent de toekomst van onze beweging (Syntheserapport en enquête-resultaten bij de jongeren zijn integraal te vinden op: www.kwb.be). Op 30 november beslist het Nationaal Beraad van de KWB over de eindteksten van de Nieuwe Richtpunten. Dit orgaan bestaat uit twee afgevaardigden van elke regio, de vijf verbondelijke beleids-groepen en het nationaal bestuur van KWB. Alleen de vrijwilligers hebben stemrecht.

Na de bezinning volgt de actie. Misschien vraagt u zich af waar het project 'Nieuwe Richtpunten' de KWB naartoe zal brengen. Wel, wij ons ook. Het is mogelijk dat u het antwoord niet meer onder het trefwoord 'KWB' zult vinden. De vraag of KWB een nieuwe naam nodig heeft, is hardop gesteld, maar we wachten tot na het vastleggen van de inhoud van de Nieuwe Richtpunten vooraleer we hierop doorgaan. Als u de ontwerp teksten leest, zult u begrijpen waarom.

DE OUDE RICHPUNTEN

Het is niet de eerste keer dat de KWB zich bezint over haar bestaansredenen en over haar toekomst. Maar de 'oude' Richtpunten dateren van 1977! Ik citeer enkele kernideeën van toen. Het minste wat je kunt zeggen, is dat 'de tijden inderdaad veranderd zijn'. Op sommige punten is het contrast met wat nu ter discussie ligt erg groot.

De W

- De KWB eist arbeiderszelfbestuur. De bestaande vormen van inspraak hebben niets gewijzigd aan de bezits- en de machtsverhoudingen in de onderneming. De ondernemingsraad moet een werknemersraad worden.

- De KWB pleit voor frontvorming met iedereen die een meer arbeidsgerichte politiek voorstaat. Vervolgens moeten we onderzoeken hoe we dat "arbeidersfront kunnen omvormen tot een arbeiderspartij".

De B

- "De sfeerscheppende activiteiten dienen vooral beschouwd te worden als een middel om de leden te betrekken bij het vormingswerk."

De K

- "Wij kunnen ons niet neerleggen bij de kapitalistische structuren die de sociale ongelijkheid bestendigen."

- "De marxistische ongodsdienstige mensopvatting is niet de onze. We erkennen echter dat ook in de marxistische aanpak van het arbeidersvraagstuk een eerlijke sociale bewoogenheid en waardevolle elementen aanwezig zijn, waarop we positief kunnen inspelen zonder daarom onze christelijke eigenheid te moeten verliezen."

- "Wij willen uitkomen voor onze christelijke eigenheid en tevens openstaan voor alle arbeiders die willen meewerken aan onze doelstellingen."

DE NIEUWE RICHPUNTEN

Voorstel 1. Wij kiezen voor een beweging die van ontmoeting en sociaal contact een centrale opdracht maakt

Dit stellen we vast

1. De sociale contacten nemen af, tussen bureaus, in de wijk, soms zelfs tussen mensen die onder een zelfde dak wonen.
2. De meeste mensen ervaren dit als een ver-

schraling, het maakt hen kwetsbaar en angstig.
 3. Een KWB-afdeling ontwikkelt - zoals elke groep - eigen gewoonten en een eigen groeps cultuur. In tegenstelling tot wat de groepsleden denken, is het voor buitenstaanders *niet* vanzelfsprekend om zich bij een bestaande groep aan te sluiten en zich er thuis te voelen.

Voorstel Nieuw Richtpunt 1

- Wij willen met de KWB een beweging zijn die meer mensen nieuwe en betere kansen op ontmoeting en sociaal contact geeft. Dit is meer dan ooit een centrale KWB-opdracht.
- We willen de deuren van onze afdelingen open zetten en open houden. We beseffen dat dit geen spontaan proces is. We willen aantrekkelijke activiteiten organiseren waar mensen graag aan deelnemen en waar ze makkelijk sociale contacten kunnen leggen.
- We willen leren van de creativiteit en de rijkdom die hierrond in andere KWB-afdelingen en andere verenigingen leeft.

Voorstel 2. Wij kiezen voor een beweging die ziet, oordeelt en handelt

Dit stellen we vast

1. De welvaart groeit, maar wij ervaren dat de herverdeling via de sociale zekerheid en de fiscaliteit onder druk staat.
 - Wie lang ziek, werkloos of gepensioneerd is, verarmt omdat de basisuitkeringen niet meer volstaan.
 - De inkomensongelijkheid neemt toe. Het onderwijs selecteert nog steeds op basis van sociale afkomst. Voor een groeiende groep mensen is goede huisvesting onbetaalbaar.
 - Op wereldvlak zijn de tegenstellingen nog veel groter.

2. De onzekerheid voor wie van zijn arbeid moet leven, neemt toe.

- Gisteren waren we nog gewaardeerde 'medewerkers', morgen kunnen we op straat staan als te dure 'kostenfactor'.

3. Het leefmilieu kan ons productie- en consumptieniveau steeds moeilijker dragen.

- We beginnen de aftakeling van onze leefomgeving te zien en te voelen. Mensen die zwakker zijn of een slechte gezondheid hebben, ervaren dit het eerst.

Voorstel Nieuw Richtpunt 2

- Wij willen de problemen die mensen raken en kraken ter sprake brengen in de KWB. Wij willen onze ervaringen kunnen delen en onze mening kunnen zeggen. We willen ons samen een mening vormen.
- Wij willen tegelijk ook zoeken naar de oorzaken van wat scheef en onrechtvaardig is.
- Wij willen doen wat in onze mogelijkheden ligt om wat scheef en onrechtvaardig is, aan te klagen en recht te zetten. Zowel hier bij ons als wereldwijd.

Voorstel 3. Wij kiezen voor een waardebewogen beweging

Dit stellen we vast

1. De waarden waar de KWB sinds haar ontstaan naar verwijst (solidariteit, herverdeling, sociaal engagement...), staan maatschappelijk onder druk. Het is minder vanzelfsprekend ze als leidraad te gebruiken.
2. We praten in de KWB weinig over de waarden die ons kunnen bewegen. We laten ze te weinig wegen op de keuze van onze afdelingsactiviteiten.

Voorstel Nieuw Richtpunt 3

- Wij willen met de KWB meer zijn dan een ontspanningsclub. Het moet aan ons programma te zien zijn dat wij een waardebewogen werknemersbeweging zijn (zie ook voorstel Nieuw Richtpunt 7).
- Wij willen met de KWB een beweging zijn die mensen goesting doet krijgen om zich sociaal te engageren en die hen daarin steunt.
- De grondwaarde die ons doet bewegen, is de gelijkwaardigheid van alle mensen.
- ✓ Dat is de basis van ons maatschappelijk project.
- ✓ Dat is de reden waarom wij allergisch zijn voor uitsluiting en onrecht.
- ✓ Dat is de reden waarom wij de grote waarden van 'solidariteit', 'herverdeling' en 'zorgzaam omgaan met de aarde' tastbaar willen maken in wat we zeggen en doen.
- ✓ Dat is de reden waarom wij de realisatie van de Universele Mensenrechten ook onze zaak noemen.

Voorstel 4. Wij kiezen voor een KWB die samenwerkt met allen die ons project delen

Dit stellen we vast

1. De KWB heeft het niet makkelijk. Ook andere verenigingen staan voor grote uitdagingen. Toch zoeken we weinig steun bij elkaar en blijft de samenwerking beperkt, ook tussen de deelorganisaties van de christelijke arbeidersbeweging.
2. Voor de lokale KWB-afdelingen is de meerwaarde van aangesloten zijn bij de ruimere KWB niet altijd duidelijk.
3. Ook het feit dat de KWB samen met de Kristelijke Arbeidersvrouwenbeweging (KAV) aangesloten is bij de Wereldbeweging van

Christelijke Arbeiders (WBCA) is maar weinig bekend.

Voorstel Nieuw Richtpunt 4

- Wij willen onze KWB versterken door intensere samenwerking, in de eerste plaats met andere KWB-afdelingen, met de KWB-verbonden, met de totale KWB en met de WBCA.
- Wij willen ook op alle niveaus de samenwerking verstevigen met het ACW en met de andere deelorganisaties en diensten.
- Wij willen ook samenwerking zoeken met bewegingen buiten de christelijke arbeidersbeweging, waarmee wij ons maatschappelijk project kunnen delen. Zo willen wij een schakel zijn in de wereldwijde beweging voor een andere en betere wereld.

Voorstel 5. Wij willen de KWB omvormen tot een beweging voor mannen, vrouwen en gezinnen

Dit stellen we vast

1. Vrouwen in de KWB. Het kan in principe, maar in werkelijkheid is het aantal vrouwelijke leden en bestuursleden zeer beperkt. KWB-afdelingen spreken immers geen vrouwen aan, want dat is de groep waar KAV zich op richt. Vrouwen doen wel mee aan KWB-activiteiten, maar de KWB-ledengroep en vooral de KWB-besturen blijven een bijna uitsluitend mannelijke aangelegenheid.
2. Uit de enquête bij de jongeren blijkt duidelijk dat jonge mensen een KWB met een uitsluitend mannelijk bestuur onaantrekkelijk en achterhaald vinden. Ze begrijpen niet dat dit nog bestaat.
3. Uit het Syntheserapport van de Nieuwe Richtpuntgesprekken blijkt dat een groot

aantal KWB-afdelingen voor de KWB alleen een toekomst ziet als die een beweging wordt waarin niet alleen mannen, maar ook vrouwen actief zijn en verantwoordelijkheid delen. Alleen zo kan de KWB aantrekkelijk zijn voor jongere generaties.

4. In het Syntheserapport pleit een zeer groot aantal afdelingen ervoor om op termijn samen te smelten met KAV. Andere afdelingen pleiten voor verregaande samenwerking met KAV, ze zien die samenwerking meestal als een stap naar een mogelijke samensmelting van beide bewegingen.

5. Zowel KWB als KAV hebben waardevolle eigen klemtonen, doelstellingen en werkwijzen.

Voorstel Nieuw Richtpunt 5

1. Wij willen de KWB omvormen tot een sociaal-culturele beweging van mannen, vrouwen en gezinnen met een programma dat zich tot heel die doelgroep richt.

2. Wij willen dat mannen én vrouwen op alle niveaus in de KWB effectief bestuursverantwoordelijkheid opnemen.

3. Als wij met punt 1 en 2 van dit Nieuwe Richtpunt akkoord zijn, wijzigt de positie van de KWB ten aanzien van onze zusterbeweging KAV. Daarom stellen we voor ons meteen ook naar KAV te richten.

Wij nodigen KAV uit om samen de positieve kansen van volgende optie(s) aan te spreken.

Optie 1: Nauwere samenwerking

- Wij kiezen er voor om de omvorming van de KWB tot een beweging van mannen, vrouwen en gezinnen te laten samengaan met het versterken van de samenwerking met KAV. Deze samenwer-

king biedt de plaatselijke afdelingen van beide bewegingen de kans om elkaar beter te ondersteunen en samen aantrekkelijkere initiatieven te realiseren.

- De KWB stelt voor om deze nauwere samenwerking ook op het niveau van de verbonden en van de algemene secretariaten concreet te maken door werk te maken van meer gemeenschappelijke programma's, tijdschriften en diensten.

En/of

Optie 2: Naar een samensmelting van KWB en KAV

- Wij kiezen er voor om de omvorming van de KWB tot een beweging van mannen, vrouwen en gezinnen in te passen in de groei naar één nieuwe sociaal-culturele beweging, samen met KAV.

In die nieuwe beweging moeten we het waardevolle van de eigen doelstellingen en werkwijzen van KAV en KWB kunnen bewaren en versterken. Dit betekent ondermeer dat in die beweging de uitbouw van een op emancipatie gerichte werking voor en door vrouwen een belangrijke plaats heeft.

Deze optie doet ons opnieuw aansluiten bij de leefwereld en de verwachtingen van jonge mensen en biedt ons de kans om samen nieuwe uitdagingen op te pakken. Alleen dit perspectief van de groei naar een nieuwe beweging maakt het aanspreken van vrouwen door KWB echt mogelijk omdat het niet meer bedreigend is voor KAV.

De plaatselijke afdelingen moeten aan de verwezenlijking van dit perspectief kunnen meewerken vanuit hun eigen ritme en gevoeligheden.

Voorstel 6. We willen een geïnspireerde beweging zijn

Dit stellen we vast

1. 'KWB' stond destijds voor Katholieke Werklieden Bond. Haast alle KWB-ers waren katholiek. Het katholieke geloof was vanzelfsprekend de belangrijkste inspiratiebron.
2. Die vanzelfsprekendheid is verdwenen. De naam van de KWB is aangepast: 'KWB' staat sinds 1977 voor Kristelijke Werknemers Beweging.
3. In de KWB-afdelingen is er doorheen de jaren een grote verscheidenheid gegroeid.
 - Aan de K worden zeer verschillende betekenissen gegeven: van 'katholiek' en 'kerkelijk' tot 'geboeid zijn door de bevrijdende boodschap van het evangelie'.
 - Ook de concretisering verschilt: van het bidden van het arbeidersgebed tot het voorlezen van een doordenkertje.
 - De band tussen de bezinning en wat we daarna zeggen en doen, is dikwijls zoek.
 - In sommige afdelingen is er voor verwijzingen naar de christelijke inspiratie geen plaats meer.
 - We ervaren wel dat KWB-ers energie putten uit een verscheidenheid van inspiratiebronnen: godsdienstige, zoals het christelijk geloof en de boodschap van het evangelie, of ze vinden inspiratie bij mede-KWB-ers, of ze worden wakker geschud door acties en standpunten, of ze komen in beweging omdat ze mensen in armoede zien of onrechtvaardigheden niet meer verdragen enz.
4. Uit de Nieuwe Richtpuntgesprekken blijkt dat heel wat KWB-bestuursleden hun inspiratie willen blijven halen uit het evangelie. Tegelijk willen ze dat de KWB zich openstelt voor anders- en niet-gelovigen. Bijna de helft van de jongeren gaat daarin mee. In enkele

afdelingsgesprekken komt naar voren dat het evangelie als inspiratiebron 'niet meer van deze tijd' is. 17% van de jongeren is van mening dat de KWB zich beter niet meer als christelijke vereniging profileert.

Voorstel Nieuw Richtpunt 6

1. De KWB is een beweging die gaat voor haar maatschappelijk project zoals omschreven in deze Nieuwe Richtpunten. Om daarvoor de energie te blijven vinden, willen wij een geïnspireerde beweging zijn.

Optie 1:

De christelijke inspiratie is de basisbron voor onze beweging, tegelijk staan wij open voor anders- en niet-gelovigen.

Of

Optie 2:

Wij willen een geïnspireerde beweging zijn door de verscheidenheid van inspiratiebronnen die vandaag mensen in beweging zet en motiveert, aan te boren.

2. Wij willen onze leden en bestuursleden regelmatig uitnodigen om datgene wat hen motiveert ter sprake te brengen.

3. Wij willen af en toe ook uitgebreider stilstaan bij de waarom-vraag van onze beweging en kritisch kijken naar de manier waarop wij samen KWB maken. Uitgelezen mogelijkheden daartoe zijn bestuursgesprekken over de acties en standpunten van de KWB, maar ook over wat ons als beweging inspireert en beweegt.

Voorstel 7. We willen een brede beweging zijn in een kleiner wordende wereld

Dit stellen we vast

1. We stellen vast dat in de werknemersgroep grote verschillen gegroeid zijn inzake opleiding, arbeidsvoorwaarden en verloning.
2. Deze evolutie wordt doorkruist en versterkt door de komst van migranten en vluchtelingen. We weten dat migranten te maken hebben met dezelfde economische en politieke evoluties. We weten dat hun kinderen even kwetsbaar zijn in het verkeer als de onze. En we weten dat zij het moeilijker hebben dan de meesten van ons om volwaardig werk te vinden of hun schoolachterstand in te lopen. Maar toch ervaren wij dat samenleven met mensen van andere culturen niet makkelijk is.
3. We bereiken in de KWB vooral de middengroep van degenen die werk hebben en het relatief goed stellen.
We ervaren dat er buiten de traditionele werknemersgroep mensen zijn die meer dan ooit solidariteit nodig hebben.
4. We merken dat er ook buiten de traditionele werknemersgroep mensen zijn die bereid zijn om aan onze KWB mee te werken.

Voorstel Nieuw Richtpunt 7

1. Onze doelgroep.
 - Wij willen met de KWB een brede beweging worden waarin iedereen wel-

kom is die bereid is mee te werken aan het maatschappelijk project dat wij in deze Nieuwe Richtpunten omschrijven. We willen ze aanspreken om lid te worden en bestuursverantwoordelijkheid op te nemen.

- Het gaat niet alleen om arbeiders en bedienden, ambtenaren en leraars. Het gaat ook om zelfstandigen en bedrijfsleiders, die op een mens- en milieuvriendelijke manier ondernemen.
- Het gaat ook om migranten, ook zij kunnen bondgenoten zijn voor de verwezenlijking van ons project.

2. We hebben altijd gezegd dat wij in de KWB de werknemersbril opzetten.

- Vanaf nu willen wij uitkijken om niet alleen de middengroep te zien van degenen die werk hebben en het relatief goed stellen. We willen de nieuwe kloven zien: de mensen die moeten leven van te kleine uitkeringen, de gezinnen die slecht gehuisvest of afhankelijk zijn van de huurmarkt...
- We willen kritisch kijken naar onze levensstijl en ons consumptiegedrag. Want het beslag dat wij leggen op de beperkte voorraden van de aarde is onrechtvaardig groot.
- We willen zien wat er met de werknemers in andere landen gebeurt en solidariteit opbouwen met hun bewegingen